Zemědělská škola

PŮDOHOSPODÁRSKA

05
80. ROČNÍK
LEDEN 2018

barvy zimy

I REPUBLIKY

#agricult

#editorial

Michal Petřík
editor

Leden pro nás znamená počátek kalendáře. Desítky tisíc let sloužily datumy v kalendáři našim předkům. Pomáhali jim obhospodařovat půdu, sklízet úrodu, lovit, těžit dřevo, získávat byliny a další plody s výjimečnými vlastnostmi.

Leden je symbolem nového roku. Pro vás, žáky zemědělských škol, je to však spíše polovina roku, tentokráte toho školního. Někteří za sebou máte teprve první měsíce na zemědělských školách, další z vás se letos chystají skládat závěrečné zkoušky nebo maturity. Každopádně všichni jste zase o šest měsíců blíže vaší profesní budoucnosti v zemědělství.

O tomto Silvestru jsme nevítali jenom nový rok, ale také začátek oslav výročí vzniku naší republiky. Velký důvod slavit mají i zemědělci. I pro ně totiž naše začlenění mezi demokratické společnosti mělo zásadní význam. Bohatý program věnující se stoleté historii českého zemědělství si proto pro vás připravily významné instituce, bytostně spojené se zrodem republiky. Národní zemědělské muzeum, jehož základy byly položeny právě díky příležitostem, které přinesl nový státní útvar, a především díky mimořádná politické podpoře Antonína Švehly, bude v tomto roce slavit nejen zrod republiky, ale i svůj vlastní. Oslavy jubilea se ale netýkají jen pražské hlavní výstavní budovy muzea, ale i mimopražských poboček. Knihovna Antonína Švehly v Praze je další organizací, která zasvětí svou doprovodnou činnost stoletému výročí. V tomto roce vás tedy bude čekat mnoho možností, jak se dozvědět něco nového i mimo školní lavice.

A stranou dění, věnujícího se roku 1918 nezůstane stát ani časopis Zemědělská škola. V tomto čísle i příštím čísle se nemůžeme věnovat nikomu jinému, než jednomu z tzv. mužů 28. října, kteří vyhlásili samostatnost nového státu.

leden 2018

obsah

04
FAKTA
Odlehčená a nenáročná minutka na rozjezd. Zajímavé informace, které z vás udělají malou, ale opravdu malou chodící encyklopedii.

06
PŘÍBĚH
Inspirujte se úspěchy a zajímavými příběhy. Tentokráte se dočtete o osobnosti státníka a statkáře Antonína Švehly.

10
ANGLIČTINA
Chcete se domluvit na farmách po celém světě? Tak nepřeskakujte tuto rubriku.

.

12
CESTOVÁNÍ
Doporučujeme ponechat si rukavice i bundy. Jedeme totiž na farmu až za polární kruh.

18
AKTIVITY ŠKOL
Aktivity škol jsou kořením vzdělávaní a říjnové číslo si proto ochutíme například akcemi, které zažili v Rajhradu či Písku.

16
KALENDÁŘ
Nepropásněte ani jednu zásadní událost v zemědělských oborech. Díky našemu kalendáři budete mít program na (skoro) každý den této zimy.

30
ZEMĚDĚJSTVÍ
Nové informace pro odborníky na svých místech a především na místech vzdělávacích a vědeckých.

>5/80

vydává
Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 1453/75

e-mail
petrik.michal@uzei.cz

telefon
+420 222 000 381

spolupracuje
s Agroinštitútem Nitra, štátný podnik, Akademická 4, 949 01 Nitra,

e-mail
zuzana.horvathova@agroinstitut.sk

telefon
+421 377 721 802

design
Ginger & Fred

Z TEPLÉ ZIMY ZEMĚDĚLCE MRAZÍ

Minus 42,2 °C. To je rekordní nejnižší teplota naměřená na našem území. Stalo se tak 11. února 1929 v Litvínovicích u Českých Budějovic. Zimní mrazy, i když samozřejmě ne takto extrémní, jsou pro zemědělství přínosné. Teplé počasí znamená vyšší výskyt chorob a škůdců, se kterými si mráz umí poradit. Nedobré zkušenosti zemědělců s mírnými zimami se odráží i v mnoha lednových pranostikách: Roste-li v lednu tráva, neúroda se očekává. Když je leden bílý, je sedlákovi milý. Je-li teplo v lednu, sahá bída ke dnu. Lednový déšť z pecnu odkrajuje. Teplý leden, k nouzi krok jen jeden.

TEXT REDAKCE | **FOTO** ARCHIV

400

SÍLA POKROKU

Kolem roku 400 př. n. l. se na našem území začal usazovat keltský kmen Bójů. Keltové byli velmi zdatní zemědělci. Používali železné srpy, radlice i kosy. Pro uložení úrody využívali v zemi zahloubená sila, která nazývala výrazem silos. Tato úložiště měla většinou velikost do dvou metrů. Pro srovnání: dnešní nejvyšší silo Swissmill Tower v Zurichu má 118 metrů.

VÍTE, ŽE...

...šípky růže šípkové mají vysokou hodnotu vitamínu C a jejich příznivé působení popisuje už anglosaský herbář z 11. století? Šípky je nejlepší sbírat v období od září do října za suchého a slunného počasí, kdy je obsah vitamínu C nejvyšší. Zároveň by měly být nepřezrálé a tvrdé s červeno-oranžovou barvou bez stopek. U přezrálých šípků totiž klesá hodnota vitamínu C. Šípky se suší umělým teplem, maximálně do 60 °C. Pokud je sušíme pomalu, sesycháním ztrácejí vitamín C a pokud je sušíme vyšší teplotou, zhnědnou a připálí se.

COOLTURA

Znojmo bez přehrady, Gránické údolí bez stromů nebo okolí vesnic bez velkých lánů. Nová výstava Podyjí v proměnách času ve znojemském Domě umění zavede návštěvníky na téměř čtyřicet konkrétních míst a ukáže, jak se za posledních sto let změnila. Výstavu společně připravilo Jihomoravské muzeum ve Znojmě a Správa Národního parku Podyjí. Otevře ji 18. ledna od 19 hodin přednáška biologa Martina Škorpíka, věnovaná právě proměnám krajiny Podyjí. Výstava je rozdělená do několika témat a na historických i současných fotografiích lze pozorovat proměnu Znojma a okolních obcí, údolí řeky Dyje nebo historických památek či státní hranice. Krajinu Podyjí lze díky výstavě poznávat až do 25. března 2018.

FARMÁŘI VS. OSTATNÍ

Do nového roku si mnoho z nás dalo předsevzetí starat se více o své okolí. Vypadá to tak, že ve skutečnosti se to podaří pouze zemědělcům. Jak jinak si vysvětlit, že pouze oni přichystali pro stáda krav či ovcí potřebnou potravu. Na zimu je totiž třeba mít připravenu zásobu sena, a tu je třeba také dobře uskladnit. Například ovce sežere za den kolem čtyř kilogramů sena. Žádné vlastní seno si samozřejmě během podzimu nesehnala a spoléhá tak pouze na pomoc okolí. Tu dokážou zajistit pouze zemědělci. Zjistilo se totiž, že běžný člověk neuchovává téměř žádné seno. V průměru je to jen pár gramů. Tento údaj, který je spíše než číslem, statistickou chybou, je navíc podle odborníků tvořen hlavně slaměnými paravány a především pak slaměnými klobouky. Zemědělci tak zasluhují další bod a jen z dobré vůle neudělíme ostatním minusový bod za lhostejnost.

Složení potravin najdete na www.nutridatabaze.cz

příběh

OPRAVDOVÝ STÁTNÍK I STATKÁŘ (1. ČÁST)

TEXT MGR. MARIE POKORNÁ, SPOLEČNOST ANTONÍNA ŠVEHLY, Z.S. | **FOTO** ARCHIV

Jméno prvorepublikového politika Antonína Švehly a úhel pohledu na jeho osobnost se v průběhu uplynulých sta let několikrát razantně proměnil. Od úcty a vážnosti ve třicátých letech až po téměř naprosté zapomnění v éře komunismu, kdy pro Švehlu a Agrární stranu nebylo v překreslené československé historii místo. Po roce 1989 začala hvězda Antonína Švehly opět nesměle stoupat vzhůru. V porovnání s ostatními (např. T.G.M.) nesvítí ale zdaleka tak jasně, jak by si právem zasloužila. Nejedná se přitom ani tak o nezájem ze strany historiků a badatelů o jeho osobu, jako spíše o nedostatek materiálů zachycujících jeho životní a politickou dráhu.

Všichni pamětníci se shodují na tom, že Švehla byl velice inteligentní a pohotový řečník a debatér, ale nerad vystupoval na veřejnosti. To pro něj bylo charakteristické po celý život. Sám o sobě nemluvil, nerad viděl, když o něm mluvili nebo psali jiní, nevyhledával oficiality, nejraději vše řídil ze zákulisí. Ferdinand Peroutka jej trefně označil jako mlčenlivého politika a nikoli nepravdivě poznamenal, že v budoucnosti zůstane po něm málo černého na bílém. Švehla rovněž nevyhledával přítomnost fotografů a kameramanů. Proto se do dnešní doby dochovalo minimum fotografií a filmových záběrů, jeho hlas nezůstal zachován vůbec.

Antonín Švehla po sobě zanechal velmi málo psaných slov, rovněž četnost autentických vzpomínek na tento „bytostně český fenomén“ je s ohledem na jeho funkci a postavení ve státě minimální. Proto mě velice zaujalo a potěšilo přečtení části deníku Švehlova osobního lékaře Josefa Charváta, ve kterém vzpomíná na svého prominentního pacienta.

Profesor Josef Charvát, přední český lékař, průkopník a zakladatel endokrinologie u nás, měl jedinečnou příležitost stýkat se s Antonínem Švehlou po celou dobu jeho dlouhé nemoci a rekonvalescence. Dozvěděl se tak mnoho zajímavých věcí „ze zákulisí první republiky,“ které záhy pečlivě zapisoval. Vinou náhody, Boží vůle či osudu, byla bohužel tato objemná kniha vzpomínek za druhé světové války ztracena. V hlavě profesora Charváta zůstaly pouze kusé vzpomínky, které se po pětatřiceti letech rozhodl znovu zaznamenat. A právě tomuto autentickému svědectví jsou věnovány i následující řádky.

v pozadí“, který však o všem ví a více méně tahá za všechny nitky, pokud to jen lze.“

Od prvních dnů existence nového státu se s příslovečnou energií pustil do jeho organizování. „Jako příklad uvedu, jak se po 28. 10. 1918 dělala ministerstva. Zatímco jiní členové „pětky“ žvanili na manifestacích, on se staral, kdo povede ten a onen úřad. Když přišlo na řadu ministerstvo pošt, vzpomněl si, že dva z našich úředníků kdysi sloužili na ministerstvu ve Vídni a vědí, jak takové ministerstvo funguje. Jeden se jmenoval snad Fanta, na druhé jméno si nevzpomínám, ale taky jsem je znal. Poslal na policii zjistit jejich adresy. Jeden bydlel na Letné, na náměstí, druhý už nevím kde. Poslal tedy, aby je přivedli. Jeden nebyl doma, druhého však zastihli a přivedli ke Švehlovi na Hrad. Ten se na něj podíval, promluvil s ním pár slov a řekl: „Jmenuji Vás ministrem pošt a ihned se ujmete práce.„ Hotovo! Ten druhý si nemohl odpustit, že tenkrát nebyl doma..

„Nejlépe bych ho vystihl, že to byl muž se zdravým selským rozumem. Měl neobyčejně praktický smysl pro zacházení s lidmi. Nezajímal se o peníze...“

TVŮRCE STÁTU

„Měl jsem Švehlu rád. Nejlépe bych ho vystihl, že to byl muž se „zdravým selským rozumem“. Měl neobyčejně praktický smysl pro zacházení s lidmi. Nezajímal se o peníze: když pro nemoc odstoupil z funkce ministerského předsedy, našli při vyklízení jeho psacího stolu gáži za všechna léta v jednom šupleti. Jak ji na prvního donesli, strčil ji do stolu a hned na ni zapomněl. Žil z výnosu svého statku v Hostivaři - ale o to se nestaral on, nýbrž jeho žena a pak dcera Helena.“

Smýšlením byl Švehla vlastenec. Chystal převzetí moci po staré monarchii v tisíci praktických drobnostech, aby všecko od počátku fungovalo, aby byla administrativa, zásobování atd. „Vůbec ho nezajímaly recepce a parády, raději byl „mužem

Nebo Švehlu napadlo, že musí mít hned vojenského velitele Prahy. Dal si tedy na určitou odpolední hodinu předvolat čtyři české generály, které tehdy sehnali v Praze, museli se dostavit na koni na 3. hradní nádvoří ke vchodu. Když jsem se zeptal „proč na koni?“, řekl: „no přece jenerál (lidové označení vojenské hodnosti generál) musí být na koni a musím vidět, jak na tom vypadá“. V určenou dobu přišel dolů. Tam stáli 4 koně a jenerálové na nich. Švehla řekl: „Hlašte se!“ Pokud si vzpomínám, vypravoval to takto: „Ten první byl jaksi zakrslý a mluvil tiše - ani jsem nedoposlouchal a šel jsem k druhému - ten měl skřipec, jakýpak jenerál se skřipcem? Ten třetí na mne zařval ‘generál ten a ten (tuším Smrček?) se hlásí’, až se třásla okna. Řekl jsem ‘jmenuji Vás velitelem

Prahy’ a k tomu čtvrtému jsem už ani nešel“. Celé řízení bylo hotovo ani ne za dvě minuty a ukázalo se, že volba byla dobrá. Hlavně to ihned fungovalo.“

MISTR KOMPROMISU

Švehla nebyl kovaný pragmatik, byl mistr kompromisů, dovedl respektovat odlišný názor a zásadně se nikdy nesnížil k intrikám. Kompromisy uzavíral bez zbytečných předsudků, věděl, že demokracie se bez nich nemůže obejít.

„Sněmovna byla tehdy v Rudolfinu. Švehlovo auto parkovalo u postranního vchodu. Zadní skla byla mléčná, aby nebylo vidět, kdo je uvnitř. Když byly ve vládnoucí pětce nesnáze (a to byly co chvíli), Švehla to raději vyřizoval mezi čtyřma očima nějakým tím kompromisem. Aby opozice nevyčíhala oč jde, sešel se svým partnerem zadním vchodem do auta a jeli na Dobříš k Heinzovi, kde měl v 1. patře trvale najatý pokoj. Tam v klidu a nerušen obyčejně věc dokončil. Druhého prostě nepustil domů, až ho uhovořil.

Někdy užil zbraně ještě drastičtější. Potíže např. bývaly s monsignorem Šrámkem, předsedou lidové strany. Šrámek nesnášel kouř. Švehla si ho tedy pozval do malé světničky, posadil ho k malému stolečku proti sobě a kouřil jeden doutník za druhým, až napůl udušený Šrámek svolil, jen aby mohl už ven na čerstvý vzduch.“

PŘEDSEDA AGRÁRNÍ STRANY

Švehla ovládal stranu pevnou rukou, věděl o každém pohybu. Jeho postavení bylo dominantní a svými názory určoval její směr. Švehlův způsob vedení strany neměl na československé politické scéně obdoby. „Bylo jakési nesnadné jednání na ústředním výboru agrární strany. Šlo o velký spor mezi Staňkem, Udržalem a já nevím kým. Švehla předsedal a postupně dával jednotlivým řečníkům slovo. Přitom pilně psal, všichni se domnívali, že si poznamenává, co se v debatě řeklo, ale on je vůbec neposlouchal a psal si přednášku na příští den do sněmovny. Asi za dvě hodiny s tím byl hotov, dal slovo poslednímu řečníkovi, pak praštil do stolu a řekl: „To jsem zvědav, jak dlouho se s tím hovnem budeme mazat!“ A bylo po debatě, šlo se k dalšímu pořádku, nikdo se neodvážil ani pípnout.“

Série textů je připravována ve spolupráci se Společností Antonína Švehly, z.s.; www.antoninsvehla.cz

Antonín Švehla a první prezident Československé republiky Tomáš Garrigue Masaryk při projížďce Prahou

PLÁNOVÁNÍ A ŘÍZENÍ

TEXT DOC. PHDR. JAROSLAV VORÁČEK, CSC.,
PROVOZNĚ EKNOMICKÁ FAKULTA ČZU V PRAZE

AJ: A successful farm business is not a result of chance. Good weather and good prices certainly help, but a profitable and growing business is a product of good planning. But what is planning? Why is it important? How does a manager plan? What tools and skills are necessary to develop a profitable plan?

Planning is primarily making choices and decisions, selecting the most profitable from among all posible alternatives. There are short-run and long-run plans and planning procedures. Planning is also organizing resources to produce agricultural products. Land, labour and capital do not automatically produce grains, vegetables, ornamentals, beef cattle or any other product. These resources must be organized into proper combinations, proper amounts, and at the proper time for the desired production to occur. A plan can be developed for an individual enterprise, such as grain production or beef cattle production, or the plan can be for the entire business. Both types of plans are needed.

Management is an important resource and a manager is an extremely important part of the business. There are many important factors to be considered. What is the age and experience of the manager? What is the past performance of the manager and his or her capacity for making management decisions? The assessment of a manager should also include his or her special skills, training, strengths and weaknesses. If a manager has no training, experience, or interest in a certain enterprise, that enterprise is likely to be inefficient and unprofitable. Good management is reflected in higher yields and more efficient use of resources.

Before beginning with the development of the farm plan it is important that the owner´s or the manager´s goals and objectives are clearly identified. They guide, direct and focus the decision making and provide a means for comparing and selecting the better and finally the best of the alternative plans. Without a well defined goal or goals there is no way to choose the best alternative, and the planning procedure will be an aimless and frustrating experience. Where more than one person are involved, goals may often be in conflict, such as might happen in a father-son partnership. The father might be satisfied with the farm organization he has developed over time while the son is more interested in growth, expansion, changing enterprise and adopting innovation and new technologies. These goal conflicts need to be carefully identified and resolved before a farm plan is developed.

The second primary function of planning is control. Plans should not be developed, implemented, and then ignored. Whatever the plan, the business needs to be watched, monitored, and directed. Are the goals being attained? Is the plan actually being followed? How far are the actual results deviating from the planned results? What corrections need to be made? The answers to these questions require a system of control. Control can be defined as the measurement and correction of performance to make sure plans are being followed and objectives are being attained.

CZ: Úspěšné zemědělské podnikání není výsledek náhody. Dobré počasí a dobré ceny určitě pomáhají, ale ziskové a rostoucí podnikání je produkt dobrého plánování. Ale co je to plánování? Proč je důležité? Jak manažer plánuje? Jaké nástroje a dovednosti jsou třeba k rozvíjení ziskového plánu?

Plánování je především provádění výběru a rozhodování, vybírání té nejziskovější mezi všemi možnými alternativami. Existují krátkodobé a dlouhodobé plány a plánovací postupy. Plánování je také organizování zdrojů k produkci zemědělských výrobků. Půda, pracovní síly a kapitál automaticky neprodukují obilí, zeleninu, ozdobné rostliny, hovězí skot nebo jiný výrobek. Tyto zdroje musí být organizovány v náležitých kombinacích, ve správném množství a v pravý čas, aby došlo k žádoucí produkci. Plán lze vypracovat pro jednotlivou oblast (podnikání), jako je produkce obilí nebo hovězího dobytka, nebo může být plán pro celý podnik. Oba typy plánu jsou potřebné.

Management (řízení) je významný zdroj a manažer je mimořádně důležitá součást podnikání. Existuje mnoho faktorů, které je třeba vzít v úvahu. Jaký je věk a zkušenost manažera? Jaké podával manažer výkony v minulosti a jaká je jeho/její schopnost pro přijímání manažerských rozhodnutí? Hodnocení manažera by také mělo zahrnovat jeho nebo její zvláštní dovednosti, školení, silné a slabé stránky. Jestliže manažer nemá žádné zkušenosti ze školení, nebo nemá zájem o určitý obor činnosti, taková činnost je pravděpodobně neúčinná nebo nevýnosná. Dobrý management se odráží ve vyšších výnosech a v účinnějším využívání zdrojů.

Před zahájením práce na farmářském plánu je důležité, aby účely a cíle majitele nebo manažera byly jasně stanoveny. Ony (ty cíle) vedou, řídí a zaměřují rozhodování a poskytují prostředky pro porovnání a výběr lepších a nakonec nejlepších z alternativních plánů. Bez správně stanovených účelů a cílů nelze zvolit nejlepší alternativu, a plánovací procedura bude bezcílným a frustrujícím zážitkem. Tam, kde se účastní (je ´zapletena´) více než jedna osoba, cíle mohou být často v konfliktu, jako se to může stát v partnerství otce a syna. Otec může být spokojen s organizací farmy, kterou (dlouhý) čas budoval, zatímco syn se více zajímá o růst, rozvoj, změnu podnikání a přijímání inovací a nových technologií. Tyto konflikty cílů je třeba pečlivě identifikovat a vyřešit, dříve než se začne tvořit hospodářský plán.

Kontrola je druhá primární funkce plánování. Plány by se neměly sestavovat, vyhlašovat a pak ignorovat. Ať je plán jakýkoli, podnik je třeba sledovat, monitorovat a řídit. Je cílů dosahováno? Je plán skutečně sledován? Jak dalece se skutečné výsledky odchylují od výsledků plánovaných? Jaké je třeba učinit korekce? Odpovědi na tyto otázky vyžadují systém kontroly. Kontrolu lze definovat jako měření a korekce výkonu, aby se zajistilo, že plány jsou sledovány a že cílů je dosahováno.

NA FARMĚ ZA POLÁRNÍM KRUHEM

TEXT A FOTO JAN POMAHAČ

cestovánío

Po dokončení svých studií jsem se rozhodl podniknout cestu na sever. Cestu dlouho plánovanou, ale bez jasného itineráře. Motivace byla jednoduchá, dostat se s minimem financí do fascinující přírody severního Norska a Švédska. Zažít si, jaké to je, být sám obklopený jenom divočinou, spoléhat v přírodě sám na sebe, nést následky svých rozhodnutí daleko od civilizace a signálu mobilního telefonu. Vidět vše, o čem jsem do té doby četl jen v knížkách o severu: fjordy, soby i polární záři...

Na cestu jsem vyrazil otevřený všemu, co mě potká, jen s batohem vybaveným na dlouhodobý pobyt v přírodě a prutem na ryby. Cestoval jsem stopem, potkával lidi, kteří mi mnohokrát pomohli a pozvali k sobě domů. Kupoval jsem jen základní potraviny, rýži a luštěniny, zbytek jsem si obstarával především rybolovem. Prošel jsem hory mezi Norskem a Švédskem. Účastnil se lovu losů. Na závěr jsem se seznámil s jednou skvělou norskou rodinou a strávil s nimi několik týdnů na jejich farmě za polárním kruhem.

SEVERSKÁ PŘÍVĚTIVOST

Na malé rodinné farmě u pobřežní vesnice Jaktvik jsem se objevil právě díky způsobu dopravy, který jsem v Norsku zvolil. Cestování stopem nebo pěšky má totiž tu výhodu, že potkáváte místní lidi, navazujete kontakty a pokud máte i čas, můžou tyto setkání vaši cestu nečekaně ovlivnit. Na severu jsou navíc silnice malé a jezdí se pomalu, takže na vzájemné seznámení s řidičem je opravdu spoustu času. Takto jsem strávil 800 km s místním farmářem Toralfem. Několikahodinová rozprava pak skončila pozváním na jeho rodinou farmu, na které jsem následně bydlel přibližně dva měsíce. Po příjezdu na farmu bylo na první pohled jasné, že zde věci fungují trochu jinak. Ubytovali mě v jednom z dětských pokojů, odkud předtím odlifrovali jedno z dětí. Překvapením pro mě bylo první ráno, kdy jsem v celém domě nikoho nenašel, všichni byli buď ve škole nebo v práci. Vůbec jim nevadilo, že mě skoro neznají, a že Toralf mě v podstatě sebral u silnice. Přijali mě skoro jako vlastního a já jsem s nimi strávil krásný čas a na oplátku jsem se jim snažil pomoci s hospodařením.

JAKO OVČÁCKÝ PES

Nejběžnější zemědělskou činností je chov ovcí, v oblasti je má skoro každý farmář. Chov ovcí má za polárním kruhem pevně daný specifický režim. Stáda ovcí se vždy na jaře odvezou na ostrovy nebo dál přes fjordy do hor, aby se tam během relativně teplých měsíců pásla. Na podzim se musí pochytat a přivézt zpět. Přes zimu jsou ve stodolách a na jaře se s jehňaty zase pustí do hor.

V době mého pobytu, v září a říjnu, tedy bylo aktuální shromažďování ovcí z hor. Hodně činností na farmě začínalo převlečením se do námořnického gumového overalu. Následovalo více či méně složité nalodění. Vzhledem k několikametrovému přílivu musely lodě zůstávat v hluboké vodě, a protože v oblasti nebylo molo, pokaždé jsme museli absolvovat rituál s mokrým lanem, přitáhnout malou pramičku, odveslovat na loď, vše odvázat a zase uvázat a mohlo se vyrazit.

Abychom ovce mohli odvézt domů, museli jsme je nejdříve najít, to znamenalo pěšky i z lodi prohledat rozsáhlé horské hřebeny a údolí. To někdy trvalo hodně dlouho a neúspěšné pokusy nejsou výjimkou. V případě, že najdete cizí ovce, se hned volá příslušnému farmáři a nahlásí se mu jejich poloha. Často jsme sami po takovém telefonátu od souseda vyráželi, třeba i od večeře, hledat naše ovce. Opravdu hodně pomáhají zvonečky, které ovce nosí.

Stádo do lodi dostanete jen z vhodného místa, to znamená ovce hnát do předem připraveného oploceného místa. Spolupráce samozřejmě ovcím nic neříká, takže se hodně běhá a člověk hned ví, jak se asi cítí ovčácký pes. Odchytové místo je průchozí ohrada blízko moře umístěná ideálně tak, aby jí obce nemohly obejít jinudy. Celé léto je ohrada průchozí, zahradí se až když ovce chcete chytit. Ty se nechají nahnat do čerstvě zahrazené slepé uličky. Pak následuje krkolomná nakládka, plavba domů v kymácející se a ovcemi přeplněné lodi. Na konci pak čeká stejně krkolomná vykládka. Nahánět ovce byla opravdu dobrodružná zábava a jedna z mých nejoblíbenějších činností na farmě.

NESLYŠET TRÁVU RŮST

Další zvířata na farmě byly krávy, které jsou celoročně venku, takže starost o ně spočívá především v dokrmování senáží z balíků a v budovaní a údržbě elektrických ohradníků. Kravičky byly pěkně ochočené a Toralf se mezi nimi procházel a všechny drbal. Po zkušenosti s ovcemi jsem se vydal neohroženě drbat též, za svou opovážlivost jsem dostal kopanec od krávy a jen o fous jsem unikl převálcování býkem. Hlavní problém s chovem dobytka v severských oblastech je nutnost dokrmování senáží. Tráva ale bez hnojení neporoste a hnojivo je značná investice navíc.

Toralf si liboval v pěstování brambor a patřičně si jich považoval. Byly ale hodně malé, a i chuťově horší než české. Já jsem se raději o velikosti a kvalitě našich brambor nezmiňoval. Brambory byly v podstatě jediná příloha ke každému jídlu.

ŽIVOT PLNÝ LOVU

Další činnosti, které se na farmě věnují, je rybolov. Ryby jsme chytali jen pro vlastní potřebu, ale jsou významnou součástí jídelníčku, jedli jsme je zhruba každý druhý den. Ryby se dají v severském suchém vzduchu taky jednoduše sušit. Sušená ryba je mimochodem spolu s rozinkami perfektní svačina na nahánění ovcí. Ryby se chytají buď do sítě, ale při této variantě je výběr místa a času velkou alchymií. Většinou jsme proto chytali na třpytku, nikoli na prut, ale na tlustý vlasec přidělaný na hlinkové kolo. Když ryba zabere, prostě se na sílu vytáhne na palubu.

S Toralfovou znalostí místního fjordu bylo nalovení 30 kg ryb záležitostí na pár minut. Měl jsem sám trochu problém si chytání ryb užít. Když víte, kdy a kam jít, jednou nahodíte třpytku a můžete plout domů, protože máte obří rybu.

Za zmínku stojí určitě i lov losů. Ten je pro místní do jisté míry zábavou, ale rodiny s naloveným masem zároveň počítají a berou to vyloženě pragmaticky. Území vyhrazená pro lov jsou relativně malá a na dané ploše smí lovit jen příslušník rodiny, která má na lovném území pozemky. Úlovek se pak dělí na půl mezi lovce a majitele pozemků. Kromě losů se místní věnují i lovu tuleňů.

Můj obecný dojem z farmaření v Norsku za polárním kruhem je takový, že je zde tato činnost o něco dostupnější než v Čechách. Farmaření nebylo pro rodinu hlavním příjmem, spíš životním stylem. Mohli si dovolit poměrně hodně vybavení a techniky, ale je to samozřejmě jen můj dojem.

Také jsem při pobytu v Norsku částečně ztratil romantickou představu o ekologicky smýšlejících severských státech, kde lidé chtějí žít v souladu s přírodou. Bohužel i tam je možné se setkat s upřednostňováním vlastního zájmu nad respektem k přírodě. V každém případě zkušenost se subarktickým zemědělstvím pro mě byla parádním zážitkem a do Norka se rád vracím.

kalendář 1–2 18

TEXT REDAKCE

do 6. 2.

ROZMANITOU KRAJINOU...

Výstava fotografií Rostislava Bartoně, které vás přenesou na několik krásných míst české přírody.

Krajská knihovna v Pardubicích

20. 1.

JOSEF ANTONÍN JANIŠ 2018

Pracovní společnost nástavkových včelařů zve všechny včelaře, zájemce o včelaření i nevčelaře 2. ročník mezinárodní včelařské konference. Tématy budou především chov matek, šlechtění, genetika, epigenetika, J. A. Janiš, jeho doba a zapomenuté včelařské texty.

Restaurace Alfa v Plzni

27. 1.

ZEMĚDĚLSKÝ PLES 2018

Střední škola technická a zemědělská Nový Jičín, Zemědělský svaz ČR a Asociace soukromých zemědělců Vás zvou na 61. ročník.

Kulturní dům Příbor

25. 1.

O PRIESSNITZŮV DORTÍK

Střední škola gastronomie a farmářství Jeseník zve všechny na 13. ročník soutěže o Priessnitzův dortík. Jedná se o soutěž odborných dovedností cukrářů juniorů s mezinárodní účastí.

www.sosjesenik.cz

Priessnitzovy léčebné lázně, Jeseník

25. 1.

JAK S POROSTY NA JAŘE

Ing. Karel Říha představí novinky v zákoně o rostlinolékařské péči a zhodnotí choroby a škůdce v plodinách na podzim a návrh ochrany na jaře. www.agra.cz

Pařezská Lhota 34, Holín

29. – 30. 1.

ZELINÁŘSKÉ DNY

Tradiční dvoudenní akce s odborným programem, kterou pořádá Zelinářská unie Čech a Moravy. V rámci odborných seminářů zazní nejnovější informace ze zelinářského oboru, dojde ke zhodnocení uplynulé pěstitelské sezóny či ekonomických možností pro zelináře v nastávajícím programovém období. Součástí programu je i valná hromada ZUČM.

www.zucm.cz

Hotel Skalský dvůr v Lísku u Bystřice nad Pernštejnem

9. a 10. 2.

ZAHRADNICKÝ PLES NA ŽOFÍNĚ

Pro velký úspěch a zájem jsou letos pro Vás připraveny dva termíny tohoto plesu. www.svazkvetinarufloristu.cz

Palác Žofín, Praha

12. 2.

MÁK V ROCE 2018

18.ročník odborných seminářů. Přednášky odborníků z ČZU v Praze, Mendelu v Brně a dalších členů konzultační skupiny spolku Český modrý mák.

Libčany

6. 2.

PÁSOVÉ ZPRACOVÁNÍ PŮDY V PODMÍNKÁCH ČR

Centrum precizního zemědělství při České zemědělské univerzitě v Praze si Vás dovoluje pozvat na workshop, jehož součástí bude i výstava strojů pro technologie pásové zpracování půdy. Registrace je možná online na http://cpz.agrobiologie.cz/

ČZU v Praze, Kamýcká 129, Praha 6

30. 1.

SEMINÁŘ K OCHRANĚ ROSTLIN

Pořádá Agrární komora ČR ve spolupráci s Českou asociací rostlin a Českou společností rostlinolékařskou

Hotel Uno, Ústí nad Orlicí

2. 2.

17. AGRÁRNÍ PLES

Každoroční ples pořádaný Agrární komorou České republiky na pražském Žofíně s bohatým kulturním programem.

Palác Žofín, Praha

aktivity

HEJNICKÝ DŘEVORUBEC 2017

TEXT LENKA BÖNSCHOVÁ SUTNAROVÁ | **FOTO** JANA POLANSKÁ, STŘEDNÍ ŠKOLA HOSPODÁŘSKÁ A LESNICKÁ FRÝDLANT

Ve dnech 18.–19. října se uskutečnil již 20. ročník soutěže Hejnický dřevorubec. Slavnostního zahájení se zúčastnili zástupci Libereckého kraje, Regionální agrární rady Libereckého kraje, zástupci Lesů ČR s. p., Vojenských lesů a statků s. p. a zástupci sponzorů. Této soutěže žáků lesnických škol v práci s motorovou pilou se zúčastnilo devět dvoučlenných družstev ze středních lesnických škol České a Slovenské republiky a dva soutěžící hosté.

Soutěžilo se v technických disciplínách – kácení, kombinovaný řez, odvětvování, přesný řez, výměna řetězu a v doprovodných disciplínách – poznávání dřevin, dřevorubecký dvojboj a odřezávání kotoučů ŘMP. K doprovodným disciplínám patřil také test první pomoci. Pořádající školu SŠHL Frýdlant, pracoviště Hejnice reprezentovali žáci třetího ročníku oboru Lesní mechanizátor Marek Ptáček a Daniel Tábořík.

Vítězem v soutěži jednotlivců se stal žák Josef Mišutka ze slovenské SOŠL Tvrdošín. Na druhém a třetím místě se umístili žáci SLŠ a SOU Křivoklát Ladislav Hokeš a Michal Vavrinec. Žáci ze SOŠL Tvrdošín vyhráli soutěž družstev, druzí byli žáci ze SLŠ a SOU Křivoklát, třetí žáci ze SLŠ Žlutice.

Nejvšestrannějším dřevorubcem byl vyhlášen Josef Mišutka ze SOŠL Tvrdošín.

Zároveň probíhala Soutěž operátorů vyvážecích souprav. Zde bodovali žáci SŠHL Frýdlant, pracoviště Hejnice, první místo obsadil Daniel Tábořík, druhé jeho spolužák Martin Beneš.

Již tradičně byly pro malé i dospělé diváky připraveny po oba soutěžní dny doprovodné soutěže. Vyvrcholením programu byla ukázka disciplín Timbersportu v podání českých reprezentantů Martina Roušala, Jana Holuba a Martina Maděry.

ŠUMAVA 2017

TEXT A FOTO ING. PAVLÍNA BERNADOVÁ, ING. MARTIN HŘEBEJK, SZEŠ PÍSEK

V posledních zářijových dnech se vydali žáci maturitního ročníku Střední zemědělské školy v Písku, oborů Agropodnikání a Ekologie a životní prostředí

ve spolupráci s Celostátní sítí pro venkov, na odbornou exkurzi. Akce byla zaměřena na možnosti čerpání dotací z PRV 2014-2020, představení inspirativních projektů a na způsoby hospodaření na Šumavě.

Svou cestu začali mladí budoucí zemědělci a ekologové na farmě Jana Záhorky v Truskovicích, kde se seznámili s nakládáním s odpady v provozu kompostárny. Prohlédli si nádrž na zadržování vody v krajině a sad s různými odrůdami jablek, který je celý pod závlahovým systémem. Na závěr je absolvent SZeŠ v Písku seznámil s připravovaným projektem minipivovaru.

Přehlídka farem pokračovala v Bílku na ekologické kozí farmě rodiny Špatných. Prohlédli jsme si provoz, chovné stádo, vyslechli historii, plány do budoucna a mnozí prvně ochutnali kozí mléko a sýr.

Poslední zastávkou prvního dne byl farmový chov daňků a jelenů Pavla Friedbergera v Husinci. V chovném stádě na farmě v Kratušíně právě probíhala říje a naskytla se příležitost sledovat souboj dominantních samců ze vzdálenosti několika desítek metrů. Úžasná scenérie bitvy brala dech.

Ubytování a stravování zajistil účastníkům Penzion Babůrek, kde byl prostor k diskusi o shlédnutém programu.

Druhý den ráno se všichni přesunuli na Michlovu Huť na rodinnou farmu Novákových. Spektrum jejich činností je velmi rozmanité. Chovají plemeno šumavských ovcí ve všech 8 chovných liniích a spolupodílí se na jejich udržení i pro budoucí generace. Vystavěli moderní ovčín splňující nejnáročnější požadavky chovu a zdejšího prostředí. Na přilehlých pastvinách vykrmují skot, který má pro zimní období k dispozici novou halu a nově zrekonstruovaný seník. Dalšími aktivitami je poradenská činnost, provozování penzionu a lyžařského vleku. Nejnovějším projektem, který se právě začíná realizovat je znovuvýstavba rybníka o celkové rozloze cca 0,75 ha.

Po obědě nás čekala prohlídka farmy Salers Eduarda Kramla ve Stachách. Pozorným průvodcem byl syn Adam, který maturoval na SZeŠ Písek 2014. Velmi zajímavé francouzské plemeno skotu salers představil z těsné blízkosti přímo v pastevním areálu. Následovala prohlídka zimoviště a prostorů chladírny s bourárnou pro následné zpracování poražených kusů, která rozšířila odborné znalosti zúčastněných.

Poté se všichni přesunuli do Úbislavy na farmu Václava Plášila, kde se zabývají přirozeným chovem a výcvikem koní. Absolventka SZeŠ Písek Martina Plášilová předvedla mladého 3letého hřebečka ve volnosti a ukázala přirozený výcvik a komunikaci v pískové kruhové ohradě. Odvážní měli možnost si tento způsob práce vyzkoušet na vlastní kůži. Druhou ukázkou byl výcvik psů základní kynologické organizace Vimperk k různým účelům (základní poslušnost, agility, obrany i zadržení pachatele).

Podvečer druhého dne vyplnila zastávka na Jezerní slati. Jedná se o rozsáhlé vrchovištní rašeliniště rozkládající se mezi Kvildou a Horskou Kvildou. Na naučné ministezce se aktéři seznámili s typickou flórou a faunou.

Poslední den akce představoval prohlídku firmy pana Stanislava Zídka, jehož syn také vystudoval SZeŠ v Písku. Svojí rozlohou a velikostí stáda skotu patří k velkým podnikům ve zdejší oblasti a disponují nejmodernější technikou pro pícninářský program. Přítomní si mohli podrobně prohlédnout a mnozí vyzkoušet několik typů traktorů značky Fendt, žacích strojů, shrnovačů, sběrací vůz a další. Mnohé zaujal podrobný výklad a prohlídka zimoviště pro skot s důmyslným systémem krmení, který zamezuje zbytečným ztrátám rozšlapem.

Šumavský pobyt byl třetí den zakončen návštěvou farmy pana Bláhovce - Pstruhařstvím Mlýny, kde se seznámili s recirkulační farmou na odchov pstruha duhového. Zajímavou součástí byla zpracovna sladkovodních ryb a seznámení s výstavbou nových prostor.

Všichni přednášející podrobně seznámili účastníky exkurze s vlastními zkušenostmi s čerpáním dotací PRV a představili zrealizované projekty jako příklady dobré praxe.

HIPOSPOL CUP 2017

TEXT ING. MARCELA SÝKOROVÁ, STŘEDNÍ ŠKOLA DOSTIHOVÉHO SPORTU A JEZDECTVÍ V PRAZE | **FOTO** MARTIN LANGER

V letošním roce se na dostihovém závodišti CONSEQ PARK Praha - Velká Chuchle uskutečnil XV. ročník seriálu dostihů pro jezdce žáky HIPOSPOL CUP 2017. Cílem je poskytování jezdeckých příležitostí mladým adeptům dostihového řemesla, zdokonalování odborných dovedností a představení žáků trenérům a dostihové veřejnosti. Měl šest dílů, z toho dva mezinárodní. Poslední z těchto dostihů se běžel 22. 10. 2017. Na startu bylo 14 koní a jezdců. Tipem dostihového programu byla Determis, Fiomi a Ondreáš. V cíli byl nakonec první jistě o 2 délky čtyřletý hnědák Ondreáš se Simonou Laubeovou, jako druhá se umístila Lemesína s Danielem Vyhnálkem, třetí pak veteránka Sun for Life s Milanem Davidem, čtvrtá Fiomi s Davidem Liškou, kterému se letos mimořádně daří a pátý skončil Artorius s Pavlínou Vanžurovou. Vítězný tým a první tři umístění jezdci převzali v dekorovacím padocku poháry a věcné ceny.

Na řadu přišlo vyhlášení celkového pořadí HIPOSPOL CUPU 2017:

1.	Simona Laubeová	35 bodů
2.	Daniel Vyhnálek	30 bodů
3.	David Liška	23 bodů
4.	Aneta Trnková, Ákos Makoviczki	12 bodů
5.	Milan David	8 bodů
6.	Dana Bořánková	7 bodů
7.	Lucie Fialová, Michael Melia, Valerie Vyhnálková	3 body

Bez bodového ohodnocení Agáta Čermáková a Denisa Sikorová.

Pro první tři jezdce byly opět připraveny poháry a věcné ceny, které věnovalo občanské sdružení Hipospol z.s. a výrobce krmiv pro koně Energys. Simona Laubeová získala putovní pohár, který mimo jiné získal před sedmi lety její bratr - žokej Martin Laube. Všichni účastníci dostihu pak získali sošky a drobné věcné ceny.

Děkujeme všem trenérům a majitelům, kteří do tohoto seriálu poskytli své koně a těšíme se v příštím roce na HIPOSPOL CUP 2018.

BRNĚNSKÁ RŮŽE 2017

TEXT A FOTO ING. JIŘÍ PTÁČEK, EMERITNÍ PRACOVNÍK STŘEDNÍ ZAHRADNICKÉ ŠKOLY RAJHRAD P. O.

Prestižní soutěž květinářů a floristů Brněnská růže, která vhodně doplňuje floristickou scénu projektů tohoto typu nejen v České republice, ale i na Slovensku, vstoupila ve dnech 10.-12. listopadu 2017 již do svého 22. ročníku.

Konala se opět v prostorách konventu Milosrdných bratří v Brně za spolupořadatelství SZaŠ Rajhrad p. o., brněnských firem Slávek Rabušic - aranžování květin a společnosti Vonekl s. r. o., zabývající se květinovými a floristickými doplňky, ve spolupráci s partnery brněnského květinářství Carmen, Korekt - Invest spol. s. r. o. Brno za mediální podpory časopisu Floristika. Odborná porota tentokrát nasměrovala témata na jeden z nejslavnějších dnů v životě člověka - svatbu. Od tohoto se pak odvíjela trojice soutěžních úkolů.

První se nesl v duchu zhotovení extravagantní svatební dekorace pro nevěstu. U této práce bylo povoleno soutěžícím si přinést předem připravenou konstrukci nebo korpus a to i přizdobený. Podmínkou bylo zastoupení živých květů, které však nemusely převládat. Tvůrci tak mohli projevit svoji kreativitu, náročné části si předem připravit a dílo pak dokončit na místě v časovém limitu 80 minut. Druhý úkol limitovaný rovněž na 80 minut spočíval ve vytvoření hlavního doplňku osobnosti nevěsty - svatební kytice jakéhokoli typu a tvaru, vázané ze živých květin s přirozenými nebo nadrátovanými stonky. Nebyla povolena žádná předpřipravená konstrukce, příprava byla omezena jen na ošetření živých květin a částí rostlin, které musely v díle převládat.

Trojici uzavírala květinová dekorace pro výzdobu svatební tabule - skleněná trojkombinace. Stanovila aranžmá ve třech skleněných nádobách jakéhokoli tvaru vhodných pro dekoraci svatební tabule. Živé květy musely být v tomto soutěžním díle významně zastoupeny. Povoleno bylo použití jakýchkoli doplňků živého nebo neživého charakteru. Soutěžící směli pracovat libovolnou floristickou technikou a přípravu omezit na ošetření živých květů a částí rostlin. Součástí práce byl i ubrus nebo libovolná textilie či jakýkoli zvolený materiál sloužící k překrytí pracovního stolu na vystavení díla. Limitovaný čas činil 90 minut.

Soutěž měla opět dvě kategorie - juniorskou a seniorskou. Hodnotilo se bodovacím systémem, který je variací na bodovací systém Florint, speciálně upravený pro Brněnskou růži. V juniorské soutěži se představili studenti středních škol, kteří mají ve výuce zahradnické obory. Své umění tu měřili mladí floristé ze spolupořadatelské SZaŠ Rajhrad p. o., ze Střední zahradnické školy, Ostrava, p. o., SOŠ VMZ a JŠ SJZ České Budějovice. Do této kategorie vyslala své zástupce i Zahradnická fakulta Lednice Mendlovy univerzity Brno a firma Boheniessed s. r. o., Praha. Celkové první místo si vydobyl Filip Bracek ze SZaŠ Rajhrad, druhé místo patřilo Tereze Palové ze Střední zahradnické školy Ostrava a třetí Markétě Vičanové z téže školy.

Dle jednotlivých kategorií bylo pořadí následující. V kategorii zhotovení dekorace pro nevěstu byla na prvním místě Markéta Vičanová ze Střední zahradnické školy, Ostrava, druhý Filip Bracek ze SZaŠ Rajhrad, třetí Veronika Osičková z firmy Bohemiaseed s. r. o.

Svatební kytice přinesla první místo Filipu Brackovi SZaŠ Rajhrad p. o., ziskem rovných 100,00 bodů, druhá byla Tereza Palová ze Střední školy zahradnické Ostrava, třetí Tereza Chládková ze SZaŠ Rajhrad. Ve tvorbě skleněné trojkombinace patřilo první místo Filipu Brackovi SZaŠ Rajhrad, druhé Adamu Hoferovi, Střední zahradnická škola Ostrava a třetí Barboře Poláškové SZaŠ Rajhrad.

Seniorská kategorie měla účastníky ze zahradnických firem - De Fleurs - Floristické a dortové studio Brno, Zahradnictví v Kaštanech - Dačice, Květiny Tůma - České Budějovice, Květinový ateliér V Ráji - Lázně Bohdaneč, Společnost Vonekl s. r. o. Brno, Studio KLIA, Květiny Klos, Květinářství Oxalis, Květiny Tereza Šebková. Mimoto v této kategorii soutěžili i zástupci Zahradnické fakulty Lednice Mendlovy univerzity Brno.

Celkové první místo mezi seniory získala Vlasta Sekyrková (Květinový ateliér V Ráji - Lázně Bohdaneč). Druhé místo patřilo Michalu Hrušeckému (De Fleurs Floristické a dortové studio Brno) a třetí Marii Hladíkové Tůmové (Květiny Tůma České Budějovice).

Jednotlivé úkoly přinesly tato umístění. V dekoraci pro nevěstu byl první Michal Hrušecký (De Fleurs Floristické a dortové studio Brno), druhá byla Vlasta Sekyrková (Květinový ateliér V Ráji Lázně Bohdaneč), třetí Marie Hladíková Tůmová (Květiny Tůma České Budějovice).

Ve zhotovení svatební kytice zaznamenala první místo Pavla Kaspříková (ze Studia Klia Brno), druhé místo patřilo Vlastě Sekyrkové (Květinový ateliér V Ráji Lázně Bohdaneč) a třetí Marii Hladíkové Tůmové (Květiny Tůma České Budějovice).

Skleněná trojkombinace vynesla první místo Vlastě Sekyrkové (Květinový ateliér V Ráji Lázně Bohdaneč), druhé Michaelu Hrušeckému (De Fleurs Floristické a dortové studio Brno) a třetí Veronice Pavelkové (Květiny Klos Brno).

Zamýšlíme-li se nad vytvořenými aranžérskými pracemi a jejich ohodnocením soutěžní porotou, musíme konstatovat vysokou úroveň zahradnického školství v České republice. Vítěz juniorské části Filip Bracek ze SZaŠ Rajhrad p. o. dosáhl dokonce absolutního prvenství v 22. ročníku Brněnské růže a v hodnocení dokonce převýšil vítězku seniorské kategorie o plných 28,67 bodů. Jeho práce pozitivně oslovily všechny přítomné, kteří nešetřili slovy chvály. Sám Filip Bracek říká, že úspěšné umístění je výsledkem nejen osobního

úsilí a talentu, ale i zásluhou aktivní práce pedagogů Střední zahradnické školy Rajhrad, kde se mu dostává přijatelným a poutavým způsobem nespočtu cenných poznatků a rad.

Vyhlášení výsledků proběhlo na slavnostní vernisáži 10. 11. 2017. Vítězové si odnesli hodnotné ceny, nechyběly ani květiny. Obohacením programu byla přehlídka svatebních kytic prezentovaných modelkami a hudební vystoupení Cimbál Tria s předním moravským zpěvákem Jiřím Helánem.

Z rozhovorů s účastníky vyplynulo, že je tento projekt stále považován za další významný faktor floristické scény vedle české Děčínské kotvy a slovenské Victoria Regia. Dotazovaní na adresu pořadatelů vysoce ocenili podmínky, vhodné zázemí, příkladnou organizaci, prostor pro vzájemnou komunikaci. K soutěžním tématům se všichni vyjádřili, že byla zadávána velmi jasně a bylo naprosto srozumitelně řečeno, co musí být dodržováno a kde je volnost a svoboda tvůrčího projevu. Všichni si, jak pravili, odvážejí z Brna nezapomenutelné zážitky i aktuální obraz nových trendů ve vázání a aranžování květin.

Pozitivem je také skutečnost, že Brněnská růže trvale zakotvila v zahradnickém školství, což se projevilo i v hodnocení oslovených studentů. Ti také přivítali i možnosti k rozvoji vzájemných styků mezi sesterskými školami. Zazněla tu i prospěšnost úzké spolupráce škol a zahradnických firem, které poskytují hodiny praxe a dochází tak k prohlubování školních vzdělávacích programů, což se projevuje i na stále se zvyšující úrovni studentských floristických výtvorů.

INDIVIDUÁLNÍ PRAXE ŽÁKŮ V TÁBOŘE

TEXT A FOTO ING. LADISLAV KOSTRŮNEK, VEDOUCÍ PRAKTICKÉHO VÝCVIKU, VYŠŠÍ ODBORNÁ ŠKOLA A STŘEDNÍ ZEMĚDĚLSKÁ ŠKOLA V TÁBOŘE

Nedílnou a důležitou součástí vyučovacího procesu na Vyšší odborné škole a Střední zemědělské škole v Táboře je i praktická výuka, během které si žáci osvojují základní pracovní návyky a dovednosti a ověřují si současně v praxi nabyté teoretické znalosti a vědomosti. Mezi mnoha druhy a typy praktické výuky zaujímá podstatnou pozici individuální praxe žáků, která se uskutečňuje jednak na pracovištích a účelových zařízeních školy - botanické zahradě a školním statku a dále i na jednotlivých smluvních pracovištích v táborském regionu.

Při praktické výuce jsou do určité míry rozvíjeny také klíčové a odborné kompetence a jednotlivá průřezová témata, která jsou rozpracována po jednotlivých ročnících ve Školním vzdělávacím programu.

Během celého čtyřletého studia je důraz kladen především na to, aby žáci jednali vždy zodpovědně, samostatně a iniciativně, dbali na dodržování základního právního rámce, plně respektovali všechny předepsané zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, rozvíjeli a posilovali své komunikativní schopnosti, využívali komunikační a informační technologie a orientovali se ve studovaném oboru s možností vhodného uplatnění na trhu práce.

Hlavním cílem individuální praxe je připravit žáky na práci v zemědělské prvovýrobě a v doprovodných službách, naučit je progresivním postupům v zemědělské výrobě a ovládání zemědělské techniky a moderních technologií v oblasti pěstování rostlin a chovu zvířat.

Žáci se v rámci individuální praxe během 1. a 2. ročníku studia naučí používat běžné druhy ručního nářadí, obsluhovat malou zemědělskou a komunální techniku, vyměřovat a odhadovat plochy pozemků, zjišťovat zásoby hmot a materiálů v zemědělském podniku. Tato praxe je vykonávána zejména na účelových zařízeních školy - botanické zahradě a školním statku v Měšicích. Žáci pod dohledem pověřených instruktorů provádějí jednoduché pracovní úkony, ověřují si pracovní návyky a jednoduché pracovní postupy. Při jejich hodnocení je přihlíženo hlavně k manuálním zručnostem žáků, jejich docházce, celkovému přístupu k zadané práci, dodržování všech zásad hygieny a bezpečnosti práce a k vedení písemné dokumentace, popřípadě celkové úrovni vypracovaných zadaných úkolů.

Ve 3. a 4. ročníku studia žáci navštěvují odborná pracoviště smluvních podniků, a to s přihlédnutím k jejich odbornému zaměření. Práce a činnosti vykonávané na těchto pracovištích jsou již vysoce specializované a napomáhají rozšířit a upevnit již nabyté teoretické znalosti v oboru, ale i složitější praktické dovednosti a pracovní návyky. Práce jsou vždy v souladu s výrobním či jiným zaměřením podniku a žáci odvádějí práci již v požadovaném množství a odpovídající kvalitě jako kmenoví pracovníci podniku. V rámci pěstování rostlin se žáci naučí obsluhovat, seřizovat a udržovat základní zemědělskou techniku, seznámí se s provozem technologických linek na úseku posklizňové úpravy rostlinných produktů, s jejich skladováním a následným zpracováním. V rámci živočišné výroby se naučí

správně zacházet s hospodářskými zvířaty, ošetřovat je, krmit, předvádět a hodnotit. Dovedou organizovat jejich chov v souladu s požadavky zvířat na stájové prostředí a podmínkami welfare. Seznamují se s prvotní evidencí v živočišné výrobě. V ekonomické oblasti se naučí posuzovat dosažené výsledky v rostlinné a živočišné výrobě a provádět administrativní a ekonomické činnosti související s provozem zemědělského podniku. V rámci dalších odborných zaměření se specializují na danou problematiku a seznamují se na jednotlivých odborných pracovištích se zásadami chovu a ošetřování koní včetně jezdeckého výcviku, s prodejem, využitím a servisem zemědělské techniky, s péčí o krajinu a životní prostředí. Jsou seznámeni a prohlubují své dovednosti na úseku chovu drobných hospodářských zvířat a provádějí jednoduché zahradní a krajinářské úpravy v terénu. U všech prováděných činností a prací jsou vždy vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a k plnému respektování platných legislativních opatření. Při jejich hodnocení je opět přihlíženo hlavně k manuálním zručnostem žáků, jejich docházce, celkovému přístupu k zadané práci, dodržování všech zásad hygieny a bezpečnosti práce a k vedení písemné dokumentace, popřípadě celkové úrovni vypracovaných zadaných úkolů. Nezbytnou součástí celkového hodnocení žáků po absolvování individuální praxe je i správnost a úplnost zpracovaných úkolů, popřípadě závěrečné zprávy, která obsahuje podle povahy smluvního pracoviště i následující údaje - právní subjektivitu podniku, obchodní či výrobní činnost, další aktivity, strukturu a organizaci podniku a jeho útvarů, personální politiku, počty zaměstnanců, výsledky hospodářské činnosti podniku, výnosy a užitkovost, vybavení mechanizačními prostředky, důležité údaje směřované do hlavní výrobní či obchodní činnosti apod.

Mezi důležité smluvní partnery školy na úseku zajištění individuální praxe žáků patří špičkové zemědělské subjekty v táborském regionu - ZOD Podhradí Choustník, ZD Opařany, ZD Agrospol Mladá Vožice, farmy podniku Eurofarms ve Vlastiboři, ZAS Dražice, Reprogen Planá n. Lužnicí, soukromé zemědělské farmy ing. Basíka v Zárybničné Lhotě, farmy U lesa J. Šonky v Sudoměřicích u Bechyně, farmy Ing. M. Nováka v Oboře u Želče. Další skupinu tvoří specializované podniky - Mezinárodní testování drůbeže v Ústrašicích, šlechtitelská stanice Tagro Červený Dvůr, subjekty zabývající se zahradní či lesní činností - zahradnictví Mateřídouška v Táboře, zahradnictví Štefanová Srub v Táboře, lesní školka v Plané nad Lužnicí, Technické služby města Tábora, Mlékařské a hospodářské družstvo Tábor. V rámci odborné individuální prázdninové praxe žáků je databáze smluvních pracovišť velice rozsáhlá a každým rokem jejich počet narůstá. Mimo zemědělské podniky patří mezi smluvní subjekty již tradičně podniky Povodí, Lesů ČR, katastrální úřady, Pozemkový úřad, odbory životního prostředí na pověřených obecních úřadech, stavební úřady, projektové a geodetické kanceláře, pracoviště Ochrany fauny ČR,

pracoviště chráněných oblastí, květinových síní, aranžerských studií, podniků zemědělských technologií, prodejních a servisních středisek zemědělské techniky, podniky zpracovatelského průmyslu – škrobárny, mlékárny, střediska skladování zemědělských produktů apod.

Nejdůležitějším a nejvíce využívaným pracovištěm pro výkon praktické výuky včetně individuální praxe žáků zůstává i nadále školní statek jako účelové zařízení školy. Školní statek svým působením a rozsahem své produkce zcela splňuje charakter funkčního zemědělského podniku, který zahrnuje oblast rostlinné produkce a produkce živočišné. Pro absolvování individuální praxe na školním statku mohou žáci využívat veškeré prostory a provozy, moderní zemědělskou techniku a mechanizační prostředky, technologická zařízení a systémy v chovech prasat a skotu včetně produkce mléka, objekty a prostory pro zajištění chovu koní a cvičnou halu se zázemím šaten, sociálního zařízení a odborných učeben vybavených audiovizuální technikou.

Velkým přínosem pro žáky školy a pro celkové zkvalitnění vyučovacího procesu v oblasti praktické výuky je neustálá snaha modernizovat stávající vybavení statku, pořizovat novou a výkonnější zemědělskou techniku a progresivní technologie pro živočišnou výrobu. Významným posunem v oblasti zkvalitnění a zlepšení dobrých výsledků v živočišné výrobě a pro zajištění optimálního zdraví hospodářských zvířat na školním statku byly pořízeny z finančních prostředků poskytnutých Ministerstvem zemědělství ČR nové výkonné mechanizační prostředky, a to mobilní míchárna krmiv (pojízdné mlecí a míchací zařízení) a sklízecí řezačka pícnin. Nákupem těchto dvou strojů a pořízením nové technologie na úseku zajištění krmivové základny získají žáci další nezbytné znalosti a zkušenosti pro svojí budoucí profesi, osvojí si jednu z klíčových dovedností a naučí se mimo jiné srovnávat jednotlivé technologie a posuzovat kvalitu konečných produktů. V agregaci s výkonnými traktory značky Fendt tak nové mechanizační prostředky na školním statku tvoří důležitou součást technologických linek na produkci a zpracování pícnin a krmiv.

Management školy si tak plně uvědomuje, že zemědělský podnik vybavený nejnovější a výkonnou technikou a moderními technologiemi v rámci živočišné i rostlinné výroby je nezbytnou podmínkou pro zkvalitnění teoretické a praktické výuky a základním předpokladem pro úspěšný profesní růst jejich žáků včetně uplatnění na trhu práce.

VĚDĚLI JSTE, ŽE

MRKEV MÁ STEJNÝ OBSAH VLÁKNINY JAKO KIWI?

SLOŽENÍ POTRAVIN NAJDETE NA WWW.NUTRIDATABAZE.CZ

NUTRIDATABAZE.CZ
databáze složení potravin České republiky

NUTRIDATABAZE .CZ

DATABÁZE SLOŽENÍ POTRAVIN ČESKÉ REPUBLIKY

Víte, jaké složení mají potraviny, které jíte?

Na nutridatabáze.cz vyhledáte složení potravin jednoduše podle názvu, abecedy, nutrientu či skupiny.

Databázi spravuje Ústav zemědělské ekonomiky a informací v Praze za podpory Ministerstva zemědělství a ve spolupráci s celoevropskou sítí pro informační zdroje o potravinách EuroFIR (European Food Information Resource).

KONTAKT:

Ústav zemědělské ekonomiky a informací
Mánesova 1453/75
120 00 Praha 2

www.nutridatabaze.cz
www.uzei.cz

+420 222 000 284
machackova.marie@uzei.cz

KAŠ ZEMĚDĚLSKÁ KNIHOVNA ANTONÍNA ŠVEHLY

ÚZEI ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ

zemědějství

SPOLUPRÁCA VYRASTAJÚCA ZO ZEME

TEXT A FOTO JÁN PIEŠŤANSKÝ, SOŠPASV TRNAVA

V využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovacom procese v súčasnosti je u žiakov skôr orientované iba na prvú časť ich prívlastku. Komunikácia, tá skôr medzi žiakmi prebieha mimo vyučovacieho procesu. Takéto prirovnanie je možné použiť i u učiteľa, ktorý často na vyučovacích hodinách poskytuje žiakom tie najdôležitejšie informácie, ktoré síce spája s komunikáciou, ale taktiež iba v triede.

Pri zameraní sa na určitý cieľ v rámci inovácií výchovno-vzdelávacieho procesu, sme v našom prípade informácie využili na inovatívno-experimentálnu činnosť s pestovaním u nás neznámych odrôd zeleniny. Najprv sme zisťovali, kto by nám mohol poskytnúť vhodný biologický materiál - osivo zelenín - takých, ktoré na našom trhu nedostanete resp. o ich špecifikách nepojednáva žiadna učebnica. Po získaní dostačujúcich zdrojov sme začali oslovovať potenciálnych partnerov, ktorí by mali záujem o spoluprácu. Tu už nastávala komunikácia a keďže sa jednalo o zahraničnú spoluprácu s talianskymi producentmi osív, tak bola potrebná i komunikácia v cudzom jazyku.
V takomto prípade nestačí ovládať iba prácu týkajúcu sa elektronickej pošty, ale využívať i štýly korešpondencie a odbornosti. Samozrejme treba rátať i stým, že ak oslovíte i niekoľko subjektov, pričom im zdôrazníte, že chcete obohatiť metodológiu vyučovania odborných predmetov a praxe, i tak nemusíte sa dočkať odpovede. Preto, aby ste sa nemuseli dožiť sklamania je vhodné robiť veci s predstihom i z dôvodu, aby ste prípadnú spoluprácu týkajúcu sa experimentov s rastlinnými kultúrami začali v agrotechnickom termíne. Zo šiestich oslovených subjektov v Taliansku nám vyšla v ústrety iba Spoločnosť Fratelli Ingegnoli S.p.A. Milano, ktorá nám poslala niekoľko vzoriek osív zelenín, hlavne z ich produkcie.

Nakoľko sme v roku 2017 mali veľmi horúce leto, tak sme predpokladali, že môžeme dosiahnuť uspokojivú úrodu. Tá sa i rysovala, no pri pestovaní kapustovitých zelenín v poľných podmienkach sme nedokázali zabrániť invázii stavovcov, ktoré zničili všetky vzorky šalátov, farebných karfiolov a brokolíc. Tie kultúry, čo stavovce neničili (uhorky, papriky a pór) sme vyhodnocovali. Kvantitatívne ukazovatele - úrody za použitia základných štatistických metód a kvalitatívne zasa verbálne, kde sme sa zamerali hlavne na chuťové vlastnosti. Pri spracovávaní výsledkov a vytvorenia hotových elaborátov sa opäť využívajú informačno-komunikačné technológie, no s tým rozdielom, že informácie už sme nebrali od partnera, ale na základe dosiahnutých výsledkov sme mu ich poskytovali. Aby boli kvalitné nestačí iba to, aby sme sa zdokonalili využívať tento prostriedok, odborne rásť v jeho používaní, ale pre nás poľnohospodárov musí vyrásť i materiál, s ktorým musíme pracovať nielen po technickej, ale hlavne agrotechnickej stránke. Tá je o mnohokrát náročnejšia a zdĺhavejšia ako práca so samotným počítačom.

STÁRNUTÍ ZEMĚDĚLSKÉ POPULACE V KONTEXTU S ROSTOUCÍM VÝZNAMEM VZDĚLÁVÁNÍ MLADÉ ZEMĚDĚLSKÉ A LESNICKÉ GENERACE

TEXT ING. PAVLA KUBOVÁ, PH.D., ING. HANA URBANCOVÁ, PH.D., ING. HELENA SMOLOVÁ, PH.D., ČESKÁ AKADEMIE ZEMĚDĚLSKÝCH VĚD

V současné době se odvětví zemědělství potýká s nevhodnou generační strukturou pracovníků. Průzkum o struktuře zemědělství, který byl proveden v roce 2016 Českým statistickým úřadem, prokazuje, že v ČR působí jako pravidelně zaměstnaní zemědělci ve věku do 35 let necelých 24 000 lidí, což činí z celkového počtu pravidelně zaměstnaných zemědělců cca 18 % (ČSÚ, 2016). Podle průzkumu pracovních sil EU v roce 2010 zaměstnávalo zemědělství, lesnictví a rybolov 11,3 milionu osob starších 15 let v EU-28 (z nichž 1,1 milionu bylo starších 65 let), což odpovídá 5,2 % všech zaměstnaných (EC, 2013).

Populace stárne, průměrný věk zemědělců roste, zatímco nízká míra porodnosti vede k tomu, že je nedostatek mladých lidí, kteří následně přebírají rodinné farmy. Analýza dynamiky populace je proto důležitá v kontextu zdůraznění potenciálních socioekonomických otázek, které mohou mít na zemědělství dopad. Vývoj směrem ke stárnutí obyvatelstva je zjevný, jelikož ve venkovských oblastech žije poměrně méně lidí v produktivním věku a proporcionálně více lidí ve věku 65 let a více. V roce 2012 činil dle EC (2013) podíl lidí starších 65 let žijících v převážně venkovských oblastech EU-27 18,6 %.

Výše uvedené okolnosti jsou důležité, protože opuštění zemědělské půdy je pravděpodobnější, když (EC, 2013):

- je zemědělská populace blíže k odchodu do starobního důchodu;
- dochází ke zmenšujícímu se podílu osob v produktivním věku k převzetí zemědělských podniků (nedostatek mladé generace, problém s nástupnictvím);
- jsou ceny nemovitostí / pozemků na nižší úrovni a na farmách jsou nízké investice.

Tyto aspekty byly zohledněny v reformě SZP Evropské komise na rok 2013 a vyústily v navrhnutí řady iniciativ, které by pomohly a přilákaly mladé zemědělce do všech specializací zemědělství (primárně vinohradnictví, myslivosti, potravinářství aj.), podporovaly sociální začlenění, snižování chudoby a hospodářský rozvoj ve venkovských oblastech.

Teorie lidského kapitálu má kořeny v dílech autorů jako je Smith (1776) či Marshall (1890). Smith (1776) uvádí, že vzdělání samotné (na úkor práce a samozřejmě i času) brzy navrátí na něj vynaložené náklady zpět v rámci navýšené mzdy. Je zřejmé, že vzdělání i zdraví jsou důležitými složkami lidského kapitálu, jak uvádí např. Lawal et al. (2011). Laureát Nobelovy ceny Theodore William Schultz (1964) vyzdvihuje ve své knize význam vzdělávání pro rozvoj zemědělství. Dospěl k závěru, že růst vzdělanosti pracovníků v zemědělství může být investicí, která nevyžaduje vysoké náklady a vede k permanentnímu růstu důchodů. Soto (2009) poukazuje na skutečnost, že v zemích s vysokou kvalitou vzdělání má průměrný počet odstudovaných let pozitivní dopad na ekonomický růst, přičemž zkoumal vztah mezi vzděláním a příjmem na obyvatele.

Výzkum v 80. letech ukázal, že rozdíl mezi 0–4 roky školní docházky mezi zemědělci přinesl 10 % přírůstky produkce (Psacharopoulos et al., 2004). Prioritou Ministerstva zemědělství České republiky je zajištění udržitelnosti zemědělství a posílení jeho konkurenceschopnosti (MZe, 2014), což umožní kvalifikovaná pracovní síla, viz Strategie MZe s výhledem do roku 2030 (MZe, 2016) a podpora zajišťování špičkových odborníků v technologických profesích a jejich vzdělávání. Osvěta a vzdělávání pracovníků v zemědělství v České republice patřily historicky vždy k evropské špičce. Byl položen základ, aby tento trend byl zachován, udržován a rozvíjen i do budoucna v rámci mladé generace. Je proto o to více nutné vytipovat a připravit vzorové podniky (*best practice*) do systému demonstračních farem a využít je pro přilákání mladé generace, jejich výchovu a vzdělávání.

Je zřejmé, že tento obor potřebuje mladé, nadané a talentované lidi, kteří se jednou v zemědělství mohou uplatnit na různých pozicích. Společná zemědělská politika EU, která je významným faktorem ovlivňující zemědělství, se v současnosti zaměřuje na mladé zemědělce, což napomáhá mladým lidem při zakládání zemědělských podniků, a navíc je jednoznačně vymezena v nařízení EU (Hogan, 2015), což bylo potvrzeno i na letošním zářijovém jednání v Bruselu.

Ministerstvo zemědělství ČR je zřizovatelem zemědělských, lesnických a potravinářských středních odborných učilišť, odborných učilišť, učilišť, integrovaných středních škol a středisek praktického vyučování. Univerzitní vzdělání následně zajišťuje např. Česká zemědělská univerzita, Jihočeská univerzita, Vysoká škola chemicko-technologická, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Univerzita Pardubice či Univerzita Jana Evangelisty Purkyně. Dále lze zmínit Institut vzdělávání v zemědělství o. p. s., jehož zakladatelem je Zemědělský svaz ČR, a který nabízí vzdělávací programy a semináře pro všechny cílové skupiny v oboru zemědělství (každoročně realizuje 80–100 seminářů). Je však nutné si uvědomit, že tuto oblast resortního vzdělávání vymezují strategické materiály Strategie celoživotního učení ČR a Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020. V těchto materiálech je kladen důraz na oblast dalšího vzdělávání, transfer z oblasti vědy a výzkumu do praxe, na mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže a v rámci těchto oblastí primárně na optimalizaci počtu a zvýšení kvality absolventů škol.

S ohledem na demografický vývoj je nutné si uvědomit, že je nezbytné zajistit kontinuitu znalostí mezi starší generací a nastupující mladší generací v zemědělství a nastupující generaci mladých zemědělců stimulovat k tomu, aby nejenom sama chtěla, ale měla možnost znalosti a schopnosti v zemědělství objektivně získávat. Podpora vzdělávání mladší generace, zvýšení motivace mladší generace pracovat v zemědělství, sdílení znalostí mezi generacemi v oblasti zemědělství by měly být kritérii v procesu hodnocení výkonnosti všech zemědělských institucí ať již vzdělávacích či výzkumných.

Jak uvedl první československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk: *„Vzdělání není pouhým nashromážděním jednotlivých vědomostí, jako není těstem mouka, voda, sůl, kvasnice atd. dohromady naházené“*. Na základě této myšlenky lze konstatovat, že vzdělání založené na získávání nových znalostí, primárně tacitních, které jsou založeny na zkušenostech, je prioritou v rámci zemědělství, je však nutná kooperace jednotlivých generací, které mají znalosti v zemědělství sdílet. Není možné o tom pouze neustále hovořit, ale o to aktivněji konat.

LITERATURA

ČSÚ. Pravidelně zaměstnaní pracující v zemědělství podle věkových skupin. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2017-11-15]. Dostupný z: www.czso.cz/documents/10180/46015056/27015117004.pdf/a65d7400-fae5-48b0-be3e-92386d2a4996?version=1.0.

EC. Agriculture, forestry and fishery statistics. Luxembourg : Publications office of the European Union, European Commission, Eurostat, 2013. ISBN 9789279330056.

EC. Agriculture – rural development statistics. 2013. [cit. 2017-11-26]. Dostupný z: http://

ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Archive:Agriculture_-_rural_development_statistics.

HOGAN, P. *Young farmers and the CAP*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2015, 2015. ISBN 978-92-79-38495-0.

LAWAL, N. A., WAHAB, T. I. Education and Economic Growth: The Nigerian experience, *Journal of Emerging Trends in Economics and management Sciences*, 2011, roč. 2, č. 3, s. 225-231.

MARSHALL, A. *Principles of economics*. London / New York : Macmillan and Co., 1890.

MZE. Koncepce vzdělávání MZe na období 2015 až 2020. *Ministerstvo zemědělství* [online]. 2014 [cit. 2017-11-26]. Dostupný z: eagri.cz/public/web/file/353130/Koncepce_vzdelavani_MZe_na_obdobi_2015_az_2020_.pdf.

MZE. Strategie MZe na období do 2030. *Ministerstvo zemědělství* [online]. 2016 [cit. 2017-11-26]. Dostupný z: eagri.cz/public/web/file/538509/Strategie_MZe_final_s_grafikou.pdf.

PSACHAROPOULOS, G., PATRINOS, H. A. Human capital and rates of return. In: JOHNES, G., JOHNES, J. ed. *International Handbook on the Economics of Education*. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2004, s. 860.

SCHULTZ, T. W. Transforming traditional agriculture. New Haven : Yale University Press, 1964. s. 212.

SMITH, A. *Pojednání o podstatě a původu bohatství národů*. Praha : Liberální institut, 2001. 986 s. ISBN 80-86389-15-4-1776.

SOTO, M. *The causal effect of education on aggregate income*. Barcelona : Instituto de Analisis Economico, 2009.

Z CESTY K VRCHOLNÉ VĚDECKÉ ZEMĚDĚLSKÉ INSTITUCI U NÁS

TEXT A FOTO ING. ALENA KRAJÍČKOVÁ

Naši pravidelní čtenáři si jistě vzpomenou, že v rubrice Historie vycházel od počátku roku 2015 seriál pod výše uvedeným názvem. Poslední XX. část byla uveřejněna v lednu 2017. Autor seriálu pan **Ing. Josef Rozman** - učitel na dnes již zaniklé zemědělské škole v Moravské Třebové - byl velkým znalcem zemědělské historie, historie zemědělského vzdělávání, zemědělského školství, znalcem osobností, které na tomto „poli" působily.

Popudem k psaní článků se mu stalo devadesáté výročí vzniku Československé akademie zemědělské (28. prosince 1924), které pojal jako, mimo jiné, „vítanou příležitost k hlubšímu zamyšlení nad vývojem vzdělanosti našeho zemědělce, respektive venkova vůbec". Publikované díly byly věnovány období do historického roku 1848, následovaly pak díly zahrnující druhou polovinu 19. století a počátek století dvacátého.

Ukončit seriál se mu ale nepodařilo. V lednu loňského roku podlehl dlouhé těžké nemoci, které do poslední chvíle tak vzdoroval svou usilovnou prací. O měsíc později - v únoru 2017 - se v Zemědělské škole objevil už jen vzpomínkový článek a příslib uzavřít zmíněný seriál ze získaných podkladů.

Před pár dny uplynul právě rok, co Ing. Rozman odešel tam nahoru do velké rodiny zemědělských osobností a já musím splnit svůj slib „tady na Zemi". Zkusím ukončit alespoň na čas toto téma a budu doufat, že se zase objeví nový zapálený badatel, který bude nadále nalézat osobnosti - zemědělské učitele, pro které byla dobrá výchova, vzdělávání a vztah k přírodě vším.

MALÉ SHRNUTÍ

V posledních uveřejněných kapitolách „Z cesty k vrcholné vědecké zemědělské instituci u nás" čtenáři prošli peripetiemi kolem založení táborské školy (1866), sledovali počátky vzniku vysoké školy zemědělské v Praze - zřízení zemědělského odboru při C. k. české vysoké škole technické v Praze (1906), ale i založení hospodářského ústavu v Halle nad Sálou (1863), který tak upoutal pozornost

Zemědějství

zemědělské Evropy. V poslední uveřejněné XX. části autor dále připomíná osobnost Františka Sitenského i Františka Farského, toho i v souvislosti se vznikem výzkumného agrochemického ústavu v Táboře (1874).

Z NEUVEŘEJNĚNÝCH PODKLADŮ

V příštím kalendářním roce čeká **Mendlovu zemědělskou a lesnickou univerzitu v Brně** významné výročí. Čerpejme dále z podkladů Ing. Rozmana.

Národní shromáždění Československé republiky 24. července 1919 přijalo zákon č. 460 Sb., kterým se v Brně zřizuje „samostatná československá státní vysoká škola zemědělská o dvou oborech: hospodářském a lesnickém se čtyřletou dobou trvání studia a českou vyučovací řečí“. Cílem školy - podle organizačního statutu - bylo vzdělávat a vychovávat své posluchače, „aby charakterem a vědomostmi byli s to samostatně vědecky bádati a tvořiti, jakož i samostatně vésti zemědělské práce v podnicích a úřadech“.

Morava o založení vysoké školy zemědělské dlouho usilovala. Již roku 1863 se moravský zemský výbor otázkou vysokoškolského zemědělského vzdělávání zabýval. Proběhla dokonce anketa předních tehdejších odborníků na téma „návrhy k organizaci zemědělského vyučování na Moravě vůbec, vysokoškolského zvláště“. V následujícím roce moravský sněm o této záležitosti znovu jednal a pověřil zemský výbor vyjednáváním s vládou s cílem nalézt optimální spojení projektovaného samostatného ústavu s technikou v Brně. Leč řešení se nenašlo.

V listopadu 1868 byl svolán do Vídně zemědělský kongres, který měl projednat řešení naléhavých otázek rezortu. K detailnímu projednání školské problematiky byla zvolena zvláštní komise, která navrhla z říšských prostředků vybudovat vysokou školu zemědělskou. Mezi městy, kde měla sídlit, zaznělo Brno i Praha - zvítězila však Vídeň.

Krátce po vzniku samostatného státu se sešly v Národním shromáždění hned tři návrhy zákonů obdobného typu: návrh zákona na zřízení Vysoké školy veterinární v Praze, návrh na zřízení univerzity s českou řečí vyučovací v Brně a návrh na zřízení samostatné Vysoké školy zemědělské v Brně. Datum přijetí zákona o VŠZ v Brně již známe.

Nebylo snadné přesvědčit rozhodující činitele i veřejnost, že takováto vysoká škola je pro Moravu potřebná a finančně únosná. Když se to podařilo, následovalo rozhodování, kde ji umístit. Zájem měla

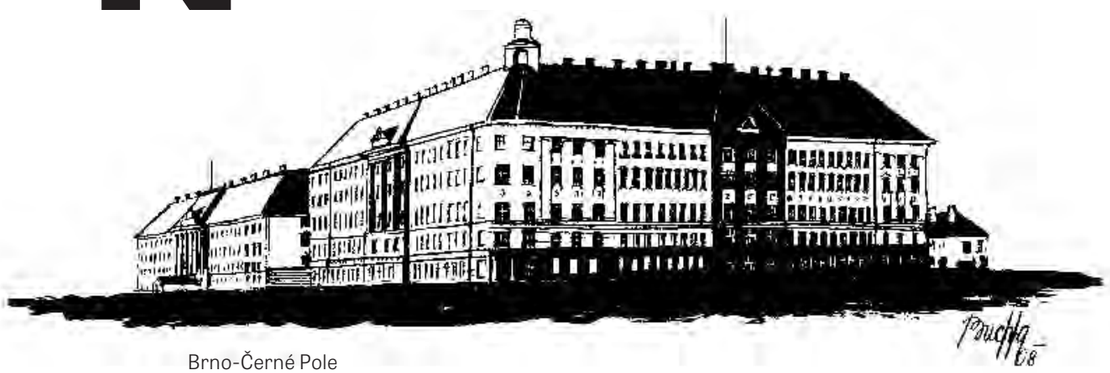

Brno-Černé Pole

Olomouc: je ve středu vyspělé zemědělské oblasti, je dávným univerzitním městem s mnoha kulturními zařízeními. Jenže - toho času nemohla nabídnout ani provizorní budovy pro samotnou školu ani požadovaný velkostatek.

Brno dostalo přednost a tím skončila úvodní etapa práce. Leč uvést školu do života, to byla etapa nepochybně obtížnější. Přijatý zákon počítal s tím, že počátkem školního roku 1919/1920 bude zřízen hospodářský odbor (hospodářská fakulta). Lesnické oddělení, které prozatím bylo umístěno při zemědělském odboru české techniky v Praze, mělo být k této škole přičleněno počátkem školního roku 1919/1920. Úplné vybavení školy se všemi ústavy, zejména demonstračním statkem, školním revírem a pokusnými poli, jakož i její konečné umístění ve vlastních účelných budovách, mělo být ukončeno do konce roku 1930!

Slavnostní zahájení prvního studijního roku na hospodářském odboru se z technických důvodů poněkud opozdilo. Došlo k němu 18. listopadu 1919, i když přednášky v 1. a 2. ročníku neoficiálně začaly o něco dříve.

„Vysoká škola zemědělská v Brně, zřízená pro syny Moravy a Slezska i Slovenska a přístupná i Čechům, bude kvetoucím ústavem, sbor profesorský, opíraje se o své dlouholeté zkušenosti, učiní vše, co je v mezích možností, aby v nejkratší době zařídil moderně ústavy, laboratoře, sbírky, pokusná pole, zahrady i velkostatek k demonstracím a pokusům. Doufáme, že v poslední otázce zvláště zemský výbor a zemědělské korporace moravské vyjdou nám všemožně vstříc. Drazí přátelé! Ku péči a snahám sboru profesorského, ku přízni a blahovůli našich příznivců musí se však též připojit píle v návštěvě přednášek, pracovitost a poctivost z vaší strany.” Uvedl v závěru svého projevu rektor František Bubák.

Lesnický odbor (fakulta) Vysoké školy zemědělské v Brně měl start do života složitější. Řešení vztahů mezi ním a odborem „prozatím umístěným při zemědělském odboru české techniky v Praze“ naráželo na nejrůznější komplikace. Zahájení vyučování se uskutečnilo u příležitosti lesnického dne 27. listopadu 1920.

Školu - i vysokou - nedělají paláce, ale především osobnosti. Za daných okolností, bezprostředně po vzniku samostatného státu, nebylo jistě snadné zajistit pro dráhu vysokoškolského pedagoga odpovídající odborníky, kteří by byli nejen schopni, ale také ochotni se této činnosti na plný úvazek věnovat v Brně. Kvalifikovaných odborníků hovořících českým jazykem nebyl nadbytek - a k tomu tu byla - pro někoho - přece jen přitažlivější Praha!

Historie ale potvrzuje, že obě fakulty brněnské vysoké školy zemědělské dokázaly připoutat pozoruhodné osobnosti odborného světa, které dodnes vzbuzují respekt. Hospodářský odbor byl na tom podstatně lépe. Vycházel z Královské české hospodářské akademie v Táboře, založené 5. května 1900, která se obsahem i úrovní výuky, stejně jako vybavením, nesporně blížila učilišti vysokoškolského typu. Tato skutečnost významně přispěla k rychlému formování prvního pedagogického sboru hospodářského odboru. Byl ustaven k jednomu termínu a z 12 řádných i mimořádných profesorů jich 7 bylo z „Tábora“. Byli tu i další s odpovídající kvalifikací, někteří nabídku odmítli kvůli pokročilejšímu věku, v ojedinělých případech i na protest proti „zrušení Tábora“. Osmnáctičlenný pedagogický sbor hospodářského odboru byl ustaven 17. října 1919 a sbor sestával z profesorů řádných, mimořádných a honorovaných docentů.

Lesnický odbor (spor - zda má právo na lesnickou fakultu Praha, Brno, či obě města) zahájil svou činnost až v roce následujícím. První pedagogický sbor tvořilo osm osobností.

Vraťme se k závěru článku (v posledním dílu) z ledna 2017 a udělejme malou rekapitulaci předchozích částí a doplňme nové.

Vyšší hospodářský a hospodářsko-průmyslový ústav zemský v Táboře zahajuje: „Dne 26. listopadu 1866 otevřena škola slavnou mší svatou v děkanském chrámu Páně u přítomnosti slavného obecního zastupitelstva, místodržitelského rady Fr. Laufberga, tehdejšího krajského v Táboře a veškerého učitelstva, načež druhého dne vyučování v jednom ročníku začalo."

Usnesením zemského sněmu z 5. května 1900 byl povýšen tamní zemský vyšší hospodářský ústav na **královskou českou akademii hospodářskou**. Akademie byla dvouročníková (čtyřsemestrová), ale zprvu s ročníkem přípravným a od roku 1909 s třetím fakultativním ročníkem. Počet posluchačů (maturantů gymnasií, reálek, středních hospodářských škol) pohyboval se mezi 120-200 a absolventi akademie se z poloviny až dvou třetin stávali úředníky velkostatků, zemědělsko-průmyslových podniků a zemědělskými učiteli. Před první světovou válkou byla táborská škola vlastně slovanskou zemědělskou vysokou školou (mezi posluchači byli Poláci, Rusové, Bulhaři, Srbové a Chorvati...).

Nedaleko staré školní budovy, na jižním břehu rybníka Jordán bylo vybráno místo pro novou školní budovu, k jejíž stavbě se přikročilo v roce 1902 (náklady hradily: 120 000 K ministerstvo orby, 152 000 K Země česká a 152 000 K město Tábor). V říjnu 1904 byla převzata nová školní budova, ve které se vyučuje dodnes.

Vedoucí postavení táborské školy formálně skončilo v roce 1906, kdy byl zřízen **odbor zemědělského inženýrství** na české technice v Praze. Nabízela se vzájemná spolupráce, jenže ani jedna strana se k ní neodhodlala! Situace se změnila až po vzniku samostatného státu, kdy táborská hospodářská akademie našla pokračování v nově zřízené Vysoké škole zemědělské v Brně. Zkušenosti „Tábora", a to jak pedagogické, organizační či badatelské, mohly být nepochybně i pro „Prahu" velmi cenné, pokud by se našla cesta ke vzájemné spolupráci. „Táborské" dílo tamních pedagogů na poli badatelském bylo obdivuhodné!

Královská česká akademie hospodářská ukončuje tak svou činnost v roce 1919 a 16. září 1919 rozhodl zemský správní výbor, aby ještě téhož roku bylo přikročeno k otevření prvního ročníku **zemské střední hospodářské školy v Táboře**, a to čtyřročníkové, aby ji věnována byla budova, všechny objekty a sbírky hospodářské akademie.

Nenastalo nikde přerušení činnosti, ani na školním velkostatku, ani v botanické zahradě, školce, zelinářské zahradě a pokusném sadu pomologickém, ani na výzkumných stanicích. Všechny tyto objekty zůstaly nezmenšeny, naopak školka byla zvětšena, výzkumné stanice byly zestátněny a uvedeny v soulad s celostátním výzkumnictvím.

Tábor

Protože budovy i pozemky školního velkostatku nevyhovovaly požadavkům vzorného hospodářství, a poněvadž stodoly na hlavní třídě města byly nadále neudržitelné, byl získán nový školní velkostatek, a to v Měšicích u Tábora od 1. ledna 1926 ve výměře 226 ha. (Základní listiny doznaly dodatku, že školní budovy dostalo se škole nevypověditelně, čímž škola v Táboře byla navždy zajištěna.)

Ještě pro zajímavost doplňujeme, že ke škole byly ministerstvem zemědělství přiřazeny **státní kurzy pro vzdělání učitelstva** lidových škol hospodářských, a to vždy půl roku pro učitelky, půl roku pro učitele. Dále byl při škole zřízen ministerstvem **státní ústav učebných pomůcek** pro zemědělské školy, jediný v celém státě, kde vyráběly a opatřovaly učební pomůcky pro zemědělské školy v celé republice.

K VRCHOLNÉ VĚDECKÉ INSTITUCI

Vraťme se opět na začátek, do ledna 2015, kdy v Zemědělské škole vyšla první část seriálu, věnovaného kulatému výročí vzniku **Československé akademie zemědělské**. „Ještě v druhé polovině 18. století byla nauka hospodářská na naší pevnině snůškou známých a bezduchých receptů, vyzdobenou vybájenými obrazy fantasie", uvádí Ing. Rozman svůj seriál citátem F. Farského (1914). A o deset let později píše Edvard Reich: „Ustavující schůze naší vrcholné vědecké zemědělské instituce - Československé Akademie Zemědělské - se konala dne 28. prosince 1924."

NA ZÁVĚR

Dovolím si použít ještě jeden citát z pozůstalosti Ing. Rozmana. „Již od potopy světa a výbuchu Vesuvu je jasné, že dějiny jsou určovány osobnostmi, nikoli událostmi..." konstatuje, za mnoho jiných, například rakouský historik lékařství Hans Pankl (1999). Na vysvětlenou pak dodává, co rozumí pod pojmem osobnost: „Osobnost je to, co zbude, když odejmeme úřady, řády a tituly...".

Snad každý obor lidské činnosti zná své klíčové osobnosti. Výjimkou není ani naše zemědělské školství. Mělo by tedy i v našem případě platit to, co připomíná H. Pankl: Nesmíme nechat zapadnout památku takovýchto mimořádných lidí „do proudu všedních událostí". A já ještě dodávám - to je i smyslem tohoto článku, dokončeného 1. ledna 2018.

redakční rada

Mgr. Otakar Březina, Česká zemědělská akademie v Humpolci | **Ing. Ludmila Gočálová**, Ministerstvo zemědělství ČR | **Ing. Petr Hienl**, Místní akční skupina Krajina srdce | **PhDr. Aleš Hradečný**, Praha | **Ing. Zorka Husová**, Národní ústav pro vzdělávání Praha | **Ing. Alena Krajíčková**, Praha | **Ing. Emil Kříž, Ph.D.**, Institut vzdělávání a poradenství ČZU Praha | **doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.**, Institut celoživotního vzdělávání MENDELU Brno | **Ing. Václav Stránský**, Ministerstvo zemědělství ČR

| Evidenční číslo MK ČR E 2826 ISSN 1803-8271 (Online)

V I E T N A M

výstava fotografií

Michaela Koschová | closer2wild.com

15. 1. 2018 – 28. 2. 2018

KNIHOVNA ANTONÍNA ŠVEHLY

SLEZSKÁ 7, PRAHA 2

VERNISÁŽ SE USKUTEČNÍ VE ČTVRTEK 18. 1. 2018 V 16 HODIN

JSTE SRDEČNĚ ZVÁNI

ÚZEI | ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ

KAŠ | ZEMĚDĚLSKÁ KNIHOVNA ANTONÍNA ŠVEHLY